

Reis door het Midden Oosten: ISRAËL (II): Joodse reacties

De vorige keer vertelde ik over klachten geuit door palestijnse christenen in het bezette gebied inzake schending van mensenrechten, de joodse nederzettingen, economische problemen enz. We hadden zoveel gehoord aan de palestijnse kant dat het ons belangrijk leek alle mogelijke tijd te reserveren voor het luisteren naar de joodse kant. We besloten daarom af te zien van het door onze begeleider van de Middle East Council of Churches voorgestelde plan om nog naar Galilea te reizen. De aldus vrijgekomen tijd zou gebruikt worden om in Jeruzalem te luisteren naar joodse stemmen. Die zullen blijken allerminst eensluidend te zijn. Integendeel, ze variëren van scherpe afwijzing van de palestijnse aspiraties tot een uitgesproken begrip ervoor.

Journalisten-protest

Die zaterdagmiddag hebben leden van de delegatie met dr. Cohen Stuart een synagoge-dienst bijgewoond en de Klaagmuur bezocht. Ik ging naar het kantoor van de Palestijnse Pers Service (PPS) dat onder leiding staat van de journaliste Raymonda Tawil. Haar bureau werd met sluiting bedreigd vanwege de onbewezen beschuldiging dat ze geld van de PLO zou ontvangen hebben. Uit Genève ontvingen we een telegram met het verzoek te zien of we iets konden doen.

Als ik het kantoor binnenkom tref ik daar een groep van voornamelijk joodse journalisten, die met mevrouw Tawil en haar compagnon zojuist voor het kantoor hebben gedemonstreerd tegen de aangekondigde sluiting. Ik herken de bekende journalist en gewezen parlemen-

[10]

tariër Uri Avneri. Ze eten kippeboutjes, drinken bier en zijn in een opgewekte stemming, vooral als de radio aangaat en het Nieuws de demonstratie vermeldt. De joodse journaliste naast wie ik kom te zitten blijkt verbonden te zijn aan een bekend Israëlisch dagblad, bepaald niet links. Ze zegt: 'Raymonda Tawil is vóór co-existentie van joden en palestijnen, maar dat is niet de reden waarom ik heb meegedaan aan de demonstratie. Zo lang Raymonda binnen de perken van de wet blijft, moet ze door mijn regering niet lastiggevallen worden. Dat is immers een aantasting van de journalistieke vrijheid.'

De volgende dag lezen we in de krant: premier Peres zegt dat de maatregel tegen PPS een besluit van het vorige kabinet was; hij acht er zich niet aan gebonden en zal het opnieuw bezien. Heeft het protest geholpen? Zal van uitstel afstel komen? Onlangs werd de auto van mevrouw Ta-

wil vernietigd door een brandbom, zijzelf bleef ongedeerd. Uit welke hoek komt zulk een daad? We weten het niet: in beide kampen immers zijn er extremisten die daden van terreur plegen.

Kracht en vrede

Het is zaterdagavond geworden. Er zijn al veel meer dan drie sterren aan de hemel te zien. De sabbat is voorbij. Een vertegenwoordiger van OzVeShalom (Kracht en vrede; zie Ps. 29 : 11) komt ons bezoeken. Zijn naam is Yehezkel Landau.

Zeer vele orthodoxe joden zijn abso-luut in hun claims op het land: zij bevolken voor een groot deel de joodse nederzettingen in het bezette gebied en gingen meermalen over tot het stichten van een nieuwe nederzetting zonder toestemming van de eigen regering. Zij zijn onverbid-delijk in hun eis dat Israël onder geen enkele voorwaarde ook maar iets van het bezette gebied zal teruggeven. Meer linksgeöriënteerde, ongodsdienstige groeperingen daarentegen zijn bereid het land te delen, als daarmee vrede verkregen wordt. OzVeShalom nu is een bewe-ging van *orthodoxe* joden die toch het *tweede* standpunt aanhangen, en dat op *religieuze* gronden. Zij vinden het 'sparen van levens' de voorrang hebben boven 'groot Israël', en ze beseffen dat annexatie van de West-oever de kans op vrede zal verkleinen en – aan beide kanten – levens zal kosten. Daarom is hun stem van belang, ook al is hun aantal beperkt: niet meer dan 1000 aanhangers.

Landau zegt: We steunen de joodse staat maar hebben sympathie voor de palestijnen. Ook zij hebben recht op zelf-beschikking. We zijn actief op twee fronten: we voeren de dialoog met de palestijnen én met onze medeburgers in Israël. Het streven naar een compromis zien we vanuit onze geloofsovertuiging als een gebiedende opdracht. De Godde-lijke landbelofte was altijd aan voor-waarden gebonden: omdat het volk Is-raël zondigde, werd het twee maal in bal-lingschap gevoerd.

Hij voegde hieraan toe: we protesteren tegen de dubbele maatstaf die gehanteerd wordt in de bezette gebieden waar andere wetten gelden voor joden dan voor pa-lestijnen. Het handhaven van een militair bewind betekent een structureel onrecht. Ook de landonteigeningen zijn onrecht-vaardig. De hemel zij gedankt dat we nu het geld niet hebben om nog meer neder-zettingen te stichten. Met de nieuwe rege-ring onder Simon Peres gaat de slinger van de klok terug naar het gezonde ver-stand.¹

Het grootste gevaar

Zondagmorgen gaan twee van ons naar de dienst waarin het zontje van onze MFCC begeleider gedoopt zal worden. Ik woon de dienst bij in de anglicaanse St. George's kathedraal waar mijn reisgenoot bisschop Van Kleef preekt.

Dan de eerste ontmoeting met een regering-funktionaris. Het is dr. Daniël Rossing, hoofd van de afdeling christelijke gemeenschappen in het Ministerie van Religies. Rossing is van oorsprong Lutheraan (uit de Verenigde Staten, meen ik) maar tot het jodendom overgegaan. Hij vindt dat het grootste gevaar voor de christenen in het Midden Oosten de Islam is en dat Israël hen hiertegen kan beschermen. 'In dit land wordt op de christenen géén aandrang uitgeoefend om jood te worden.' Op de vraag hoeveel joden in Israël tot het christendom overgaan is het antwoord: vier à vijf per jaar. En christenen die jood worden? Vier- à vijfhonderd. (Dit zal voornamelijk gaan om jongeren uit het Westen die een tijd in Israël verblijven, daar een joodse huwelijkspartner vinden en tot het jodendom overgaan om een legaal huwelijk te kunnen sluiten).

Volgens Rossing vermindert het aantal christenen in Jeruzalem niet maar neemt het zelfs iets toe: 11.704 in 1972 waren er, en 13.730 in 1983. Helaas beschikt hij niet over cijfers betreffende de toename van de joodse bevolking, evenmin over die betreffende het (toe- of afnemend) aantal moslims.

Radicale duif

We gebruiken de maaltijd bij de familie Cohen Stuart. Ds. Roos en ik bezoeken Yad Vashem, de plaats van herinnering aan de deportatie en vernietiging van zes miljoen joden door Hitler. Tegelijk is Yad Vashem een centrum van studie van de 'holocaust'. Toen we in Israël woonden kwam ik er jaren lang eens per maand, voor een eigen onderzoek. Het instituut is sindsdien geweldig uitgebreid.

's Avonds bezoekt ons Daniël Amit, een zeer actief lid van de vredesbeweging. Hij legt uit: *Vrede Nu* is eigenlijk een verbond van diverse groepen. Amit behoort tot een vrij radicale groep die niet alleen meedeeld met de grote protestbetogingen maar ook demonstreerde op de West-oever in Bir Zeit toen de palestijnse universiteit aldaar door de militaire commandant gesloten werd, en in Hebron, toen zich joodse kolonisten nestelden in het centrum van deze stad. Ze demonstreerden, Israeli's, ofschoon de-

EC

monstreren in het bezette gebied verboden is.

Volgens Amit is de dynamiek van de vredesbeweging wat weggeëbd, mede omdat er geen gebeurtenissen waren die tot grote demonstraties aanleiding gaven. De druk in het bezette gebied werd subtieler. Het terrorisme van de joodse kolonisten tegen de bevolking aldaar groeide omdat het leger minder hardhandig optreedt dan weleer: 'de soldaten schieten

met meer op stenen gooiende kinderen'.

En wat de toekomst betreft? 'Wij kiezen voor de oplossing van twee staten in dit gebied: Israël, en een palestijnse staat op de Westoever en in de Gaza-strook', zegt Amit. ● ● ●

E. Nadere inlichtingen en publicaties in het engels en Hebreeuws te verkrijgen bij: Oz Ve Shalom, P.O.Box 4433, 91043 Jeruzalem, Israël